

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет культури та мистецтв

Кафедра образотворчого мистецтва і дизайну

**ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ В
ДЕКОРАТИВНОМУ НАТЮРМОРТІ ЗАСОБАМИ ОЛІЙНОГО
ЖИВОПИСУ**

Кваліфікаційна робота (проект)

Пояснювальна записка

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: здобувачка 16-221М групи
Спеціальності 023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація
Освітньо-професійної програми
Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація
Моренець Антоніна Миколаївна

Науковий керівник: кандидат
педагогічних наук, доцент Ракович В.В.
Рецензент: засновниця і керівниця
Мукачівського літературно-мистецького
музею Рибар Т.С.

Івано-Франківськ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Особливості розвитку жанру натюрморт	
1.1. Історія виникнення натюрморту як самостійного жанру.....	5
1.2. Технологія олійного живопису.....	7
РОЗДІЛ 2. Створення декоративного натюрморту в техніці олійного живопису	
2.1. Художній образ в декоративному натюрморті та засоби його формування.....	10
2.2. Особливості виконання декоративного натюрморту в техніці олійного живопису.....	11
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність. Натюрморт є одним із жанрів образотворчого мистецтва, головною особливістю якого є зображення предметів людського життя: повсякденні предмети, що оточують нас, речі, які відображають діяльність людини, наприклад, професію, інтереси тощо. Предмети у натюрморті завжди є пов'язаними між собою тематично.

Одним з різновидів натюрморту є декоративний. Його становлення як жанру пов'язують із початком появи різноманітних напрямлень, які експериментували із формою та кольором у мистецтві ще в кінці ХІХ століття. Стилзація, спрощення, виразність, гра кольору та мазка і відсутність точної передачі форми та композиції як в реалізмі, є основними характеристиками декоративного натюрморту.

Художньому образу в мистецтві виділяється особливе місце. Перед тим як художній образ створиться на полотні, головна його суть та ідея зароджується в голові художника, а лише потім доноситься до глядача. Художній образ слугує способом відображення дійсності, переживань, емоцій, ідей митця та перенесенням цього всього у свою творчу діяльність.

На сьогодні декоративний натюрморт в живописі є досить популярним. Жанр дозволяє стилізувати, абстрагуватися від реальності та перенести предмети на полотно із власним баченням, яке є індивідуальним та неповторним у кожного митця. Саме тому, ми вважаємо доцільним визначити темою нашої роботи: «Формування художнього образу в декоративному натюрморті засобами олійного живопису».

Метою роботи є створення декоративного натюрморту у техніці олійного живопису та дослідження розвитку жанру натюрморт та відповідно створення творчої роботи за обраною темою.

Об'єктом роботи є формування художнього образу при роботі над живописним твором.

Предмет роботи: визначення особливостей використання олійних фарб при створенні декоративного натюрморту

Основними завданнями є:

1. Опрацювати літературу за обраною темою.
2. Визначити особливості технології олійного живопису.
3. Дослідити засоби застосування художнього образу в живописній роботі.
4. Визначити особливості виконання декоративного натюрморту олійними фарбами.

Методи дослідження. У ході виконання роботи, ми використовували такі методи: історико-культурний – при дослідженні історії розвитку натюрморту; метод структурного аналізу при визначенні особливостей олійного живопису; метод конструктивно-просторового аналізу, образного аналізу та узагальнення – при виконанні творчої частини роботи.

Апробація результатів дослідження. Згідно теми кваліфікаційної роботи нами було створено статтю «Декоративне рішення пейзажу у техніці олійного живопису» та подано до збірки «Магістерські студії».

Структура роботи: кваліфікаційна робота має вступ, два розділи, чотири підрозділи, висновок, список використаних джерел та додатки.

РОЗДІЛ 1. Особливості розвитку жанру натюрморт

1.1. Історія виникнення натюрморту.

Натюрморт – жанр образотворчого мистецтва, який зображає предметне середовище, яке оточує людину. Предмети в натюрморті завжди об'єднуються в єдину композиційну групу та пов'язані тематично. Натюрморт може бути як самостійним витвором мистецтва, так і частиною іншого жанру, наприклад портрету. Працюючи над натюрмортом художник не просто зображає предмети побуту, а розкриває перед глядачем власне ставлення, ідеї, переживання.

«Натюрморт, мабуть, єдиний вид живопису, який не стикається з проблемою образотворчого мистецтва - «зупинися мить». Тривалість розгляду натюрморту не входить у протиріччя з його сприйняттям у реальності.» - зазначає В.Е. Жердзицький [1, с.113].

Жанр як самостійний сформувався не відразу, проте згадки про нього ведуть в давнє минуле. Візантійські майстри зверталися до жанру використовуючи спрощені та узагальнені образи в своїх роботах. Такі картини були декоративними та стилізованими, до деталізації звернення не було.

Декоративний натюрморт поступово почав використовуватися і в іконописі. Оскільки ікони створювалися із дотриманням певних правил – канонів, важливе значення надавалось тим іконам, поруч з якими правила дозволяли зображувати якусь річ побуту. Такі зображення наповнювали ікону особливим змістом та неначе оживляли її, не зважаючи на декоративність зображення.

На XV-XVI століття припадає Епоха Відродження, в цей період активно розвивається натюрморт як жанр. Вперше майстри починають у своїх роботах звертатися до натуралістичного зображення. При чому це відбувалося не тільки при створенні портретів, а й оточуючих предметів

на картинах. Майстри намагались розташувати кожен предмет на полотні відповідно до його значення та сенсу. Предметне середовище при роботі над портретом зображалося задля показу благородності та гідності людини [6].

XVII століття стало часом піднесення жанру, саме в цей період сформувалися основні характеристики натюрморту. Серед провідних художників цього періоду варто згадати Х. Рембрандта, Ф. Сурбаран, А. Переду, у своїх роботах художники звертаються до предметів побуту та їх гармонії, вони бажають передати радість повсякденного життя на своїх полотнах. Так у портреті Рембрандта «Саскія в образі Флори» 1634р. (Додаток А іл.1.1) можна простежити, як майстерно автор виконав квіти у зображенні жінки, які доповнюють її образ весни. На формування італійського живопису великий вплив зробив Караваджо, який своєю творчістю надихнув художників звертатися до простих мотивів зображення, які визначили характеристику живопису того часу. Так у роботі «Корзина з фруктами» 1596р. (Додаток А іл.1.2) можна простежити простоту композиційного виконання натюрморту, проте увагу привертає майстерність та реалістичність зображення фруктів та корзини, у якій вони знаходяться.

У роботі П.П.Бонци «Натюрморт з фруктами та лозою» 1620р. (Додаток А іл.1.3) великого значення приділяється зображенню предметів натюрморту. Не дивлячись на темний фон композиції, увага глядача прикута до майстерного та реалістичного зображення виноградної лози та фруктів. Схожими за тематикою та манерою виконання є роботи майстра натюрморту із зображення квітів та фруктів М. Кампидольо. Картини Дж. Рекко характеризуються зверненням до зображення дичини та риби, а Е. Баскеніс полюбляв зображати на своїх полотнах музичні інструменти.

П.Сезанн наприкінці 90-х років XX ст. визначив нові перспективи натюрморту як жанру. Композиційне середовище полотна художник

моделював активними тонами. Теплі предмети (наприклад, груші, яблука) виступають на передній план порівняно із холодними тонами фону. Для П. Пікассо і Ж. Брака натюрморт – це складний аналіз форм на площині, для С.Сезанна – відчутно тверда, вагома маса предметів, їх пластична конструкція [2, с.39].

Розвитку натюрморту в Україні у ХХ-ХХІ столітті притаманне звернення до новаторства. Кожен художник хоче знайти щось особливе для виконання власних робіт. Характерною рисою у зображеннях є звернення до філософії та пластичності зображуваних предметів [3, с.134].

Український художник Ф.Кричевський значну увагу предметному простору у своїх картинах. У роботі «Портрет Л.Я.Старицької у зеленій сукні» 1906-1907р. (Додаток А іл.1.4) художник зображає поруч із жінкою журнальний столик з глечиком та книжками. Варто звернути увагу на пластику виконання предметів, не зважаючи на те, що жінка є основною фігурою на картині, значною уваги художник приділив предметному оточенню натури. Так, у дипломній роботі того ж Ф. Кричевського «Наречена» на першому плані в натуральному масштабі показано українську кераміку, що прекрасно доповнює інтер'єр і підсилює ефект присутності глядача у середовищі полотна [2, с.40-41]. (Додаток А іл. 1.5)

У роботі іншого українського живописця О. Мурашка «Похорон кошового» 1900р. (Додаток А іл.1.6) є елемент натюрморту. Головна деталь – булава, є знаком гетьманської величності. На іншій роботі художника «Жінка з настурціями» 1918р. (Додаток А іл.1.7) червоно-жовтий букет квітів О.Мурашко передає майстерно. Кожен мазок фарб захоплює професійністю виконання. Сині та фіолетові мазки на фоні та спідниці натури доповнюють образ.

Українські художники створили багато робіт, що вражають витонченістю техніки та сповнюють радістю глядача. У роботі

закарпатського художника А. Ерделі «Натюрморт з яблуками, квітами і дзеркалом» 1950-ті р. (Додаток А іл.1.8) написаної в теплих тонах, можна побачити цікаву гру кольорів та прагнення до передачі реалістичності зображення. У роботі видатного живописця О. Шовкуненко «Півонії та ромашки» 1950 р. (Додаток А іл.1.9) простежується тепло від композиції та легкість мазків, що проліплюють кожну квітку. Ці картини сповнені поетичністю навколишнього середовища та позитивними емоціями. Декоративністю сповнені натюрморти М.Приймаченко «Квіти вирости біля четвертого блоку» 1990р, (Додаток А іл.1.10) та І.Марчука «Сад спокуси» 1996р. (Додаток А іл.1.11)

Отже, історичні аспекти розвитку натюрморту як самостійного жанру ведуть до XVII століття. У цей час активного розвитку набуває голландський та фламандський живопис. Основна увага приділяється естетичній цінності зображення людського побуту. Звичайним речам надається особлива цінність у творах живописців. У 90-х роках XX століття до жанру звертаються П.Сезанн, П.Пікассо, Ж.Брак. В українському мистецтві звернення до натюрморту простежується у роботах Ф.Кричевського та О. Мурашка, А. Ерделі, О. Шовкуненко, М.Примаченко, І. Марчука та ін.

1.2. Технологія олійного живопису.

Живопис – це вид мистецтва, який передбачає використання фарб для створення живописної роботи, які наносяться на будь яку поверхню, зазвичай це може бути папір, картон, дерево, фанера, полотно та ін. В живописних творах засобами виразності виступають колір, фактура та композиція, які допомагають художнику створити гармонійний образ при виконанні роботи.

Однією із технологій живопису є олійний. До складу таких фарб входить порошкоподібний пігмент та сполучник – олія. Наявність олії у складі не дозволяє фарбам миттєво висихати, що забезпечує можливість довготривалого письма при роботі з ними. Писати олійними фарбами художники почали писати ще в давнину, проте при змішуванні пігменту та сполучника не завжди вдавалося досягти якісної фарби, що сприяло недовготривалому збереженню картин. Якість фарб залежить від пігментів. З винаходом хімічних пігментів у поєднанні з рослинною олією, зазвичай лляної, фарби почали користуватися популярністю через високу якість. Такі фарби розбавляються спеціальними розчинниками чи лляною олією.

Для письма на полотні варто заздалегідь підготувати його. Полотно зазвичай натягують на спеціальний дерев'яний підрамник, це можна зробити власноруч або придбати вже готовий. Полотно може бути дрібнозернисте або крупнозернисте, частіше використовують полотно лляного походження.

Проклейка – це один з найважливіших етапів у підготовці перед роботою олійними фарбами. Проклейка створює захисний шар полотна та не дає проникнути фарбам у волокна тканини. Для клейового розчину можна використати желатин покривши ним полотно в два шари. Перший шар повинен повністю висохнути перед нанесенням другого.

Наступним етапом у підготовці полотна є ґрунтовка. Існує декілька видів ґрунтів для полотна: клейовий (до складу входить клей з додаванням крейди або гіпсу та гліцерин, який слугує пластифікатором); олійний ґрунт (використовуються пігменти, зазвичай цинкові білила, крейда, гіпс, вохра, умбра та в'язуча речовина – лляна або горіхова олія) та емульсійний (до складу входять клейовий розчин, олія з додаванням пігменту, зазвичай білого). Якісне ґрунтування полотна перед живописною роботою не дає проникнути олійним фарбам у тканину та запобігає передчасному розтріскуванню шару фарб.

Олійні фарби мають досить широку палітру кольорів. Як зазначає Кіплік Д.І.: «Набір фарб для учбової роботи можна порекомендувати наступний: вохра світла, вохра золотиста, сієна натуральна, сієна палена, умбра натуральна, марс коричневий світлий, англійська червона, кадмій жовтий, кадмій червоний, стронціанова жовта, кобальт зелений світлий, волконскоїт, окис хрому, кобальт синій, ультрамарин, білила цинкові» [4, с. 83]. При роботі фарби зміщуються на спеціальній дощечці – палітрі. Зазвичай вона дерев'яна або пластикова та має форму, яка є досить зручною для тримання у руці. При зміщуванні фарб не рекомендується використовувати більше трьох кольорів, це запобігає утворенню брудного кольору у роботі. Фарби розбавляються лляною олією або спеціальним розчинником.

Для нанесення фарб на полотно використовуються пензлі. Вони можуть бути пласкі або круглі, матеріал – щетина, колонок або синтетичні. Також можна використовувати мастихін при роботі олійними фарбами. Першочерговим його призначенням було змішування фарб та чистка палітри, не зважаючи на це, сьогодні його активно створюють у живописних роботах.

Отже, технологія олійного живопису є досить розповсюдженою та має свої особливості. Перед початком роботи над живописним твором художник має виконати ряд підготовчих дій. По-перше натягнути полотно на дерев'яний підрамник або придбати готовий, по-друге проклеїти полотно в два шари, по-третє обрати ґрунт та обробити ним проклеєне полотно. Ці підготовчі етапи є досить важливими у олійному живописі, ґрунтовка та проклейка захищають полотно від проникнення фарб, створюють додатковий захисний шар, що запобігає передчасному розтріскуванню майбутнього шару фарб та забезпечує довговічність живописної роботи.

РОЗДІЛ 2. Створення декоративного натюрморту в техніці олійного живопису

2.1. Художній образ та засоби його формування.

Художній образ – це особлива форма інтерпретації бачення навколишнього світу художником через створення своїх робіт. Художня образність є фундаментальним визначенням в образотворчому мистецтві, яке базується на сприйнятті глядачем особливого світогляду художника у його творчості [7, с. 5].

Сучасні науковці визначають термін, як створення об'єктів творчості, які мають глибокий естетичний вплив на людей, через авторське бачення митця. Художнє образне вираження зазвичай формується ще до початку роботи над живописним твором. Задум є першим і головним етапом формування художнього образу ще у голові художника. Під час пошуку ідеї та осмислення особливостей майбутнього твору формується основна думка, яка в подальшому буде донесена до глядача майбутнього твору.

«Робота над образом – основа основ будь-якої художньої творчості. Успіх твору визначається зрілістю, професійною майстерністю автора, вмінням активно й глибоко осмислювати життєві явища, відрізнити головне від другорядного, віднаходити й узагальнювати типове», – зазначає В. Г. Пузирков [5, с. 35].

Художня образність під час виконання роботи не досягається способом прямого копіювання природи. Художник під час роботи звертається до природи, проте велику роль має збір інформації та роздуми

митця стосовно роботи. Постановка, ескізи, начерки, етюди слугують засобом збору інформації для створення образу майбутнього твору. Варто зазначити, що твори мистецтва створюються на основі професійних знань митця: образного мислення, спостережливості, умінні за допомогою художніх засобів передати натуру на полотні. Під час виконання роботи художник звертається до художніх засобів виразності в живопису. Зазвичай це колір, контури, лінії, плями, кольорові та світлові контрасти.

У ході виконання творчої роботи ми розглядаємо створення художнього образу у контексті виконання декоративного натюрморту, розглядаючи цей жанр як форму відображення дійсності у мистецтві. Для створення художнього образу ми розглянули основні засоби образної виразності. Стилзація характеризується умовним спрощенням предметів за допомогою зміни форми та колірних співвідношень. При стилзації об'єкти можуть бути спрощені як в невеликій мірі, так і з повною зміною форми предмета.

Таким чином, створення художнього образу є досить своєрідною формою відображення дійсності, яка залежить лише від того, яким бачить майбутню роботу художник. Успішність при виконанні роботи залежить від професійності митця, його власного художнього бачення та задуму твору. У ході роботи важлива увага приділяється до художньо-виразних засобів живопису та особливостей обраного жанру. Декоративний натюрморт зазвичай передбачує зображення композиції із застосуванням певних узагальнень, що є характерними для цього жанру. Декоративність у мистецтві полягає у спрощенні форм, стилзації, зіставленні яскравих колірних плям, застосуванні символізму, абстракції, використанні пластики, фактури та характерних мазків фарбами, що підкреслюють особливості предмету. Основною метою жанру є передати емоційність відмовившись від точної передачі зображення.

2.2. Особливості виконання декоративного натюрморту в техніці олійного живопису.

При виборі тематики творчої роботи перед нами стояло завдання у виборі теми та техніки виконання. Оскільки декоративний натюрморт передбачає створення роботи зі власним баченням за допомогою ряду умовних прийомів, що є характерними для декоративного мистецтва, нами було обрано саме цю тему.

При початку роботи нами було обрано осінній натюрморт з мальовничими квітами хризантемами, які уособлюють у собі красу пори року. Також при композиційній постановці для зображення були обрані осінні фрукти: яблука, груші, виноград. Така постановка була характерною для концепції майбутнього твору: передати красу осіннього натюрморту олійними фарбами, зорієнтувавшись на декоративність.

Визначившись з постановкою ми перейшли до виконання ескізів та начерків. Це невеликі замальовки майбутньої роботи, які виконуються олівцем. Такі замальовки допомагають художнику визначитись з ракурсом, положенням предметів та форматом картини.

Наступним етапом було створення короточасних замальовок фарбами – етюдів. Вони як і начерки можуть бути невеликого розміру, їх головна задача полягає у передачі стану зображуваних предметів, зазвичай це світлотіньові та колірні співвідношення, стан освітлення.

Перед початком роботи ми визначились з форматом та положенням полотна. Для зображення натюрморту ми зосередились на

вертикальному положенні та образи великий розмір полотна 60x70 см. Такий розмір полотна дасть нам змогу виразити всю різноманітність кольорів та характер мазків при створенні декоративної роботи. Для цього ми також зосредили свою увагу на використанні стилізації у своїй творчій роботі.

Основна мета стилізації – це перетворення реалістичної преображення на виразний і емоційний об'єкт. Це відбувається шляхом відображення суті. Для відображення такого об'єкта необхідно сконцентруватися на найголовнішому в нім. Також художник повинен проаналізувати характер створення його форми, прибрати всі зайві деталі і не застосовувати засоби художньої виразності. Використовується тільки лінія і пляма. Для того щоб не копіювати натуру, художники повинні включати асоціативне мислення і дістати з пам'яті збережені враження. Стилiзація – це шлях до декоративного живопису, авангарду, абстракціонiзму [8].

На початку роботи ми взяли пензлик невеликого кольору та колір вохру та зробили конструктивну побудову безпосередньо на форматі роботи, при цьому спираючись на начерки та ескізи, які були виконані до цього. Роботу почати узагальнено та без деталей. Для цілісності зображення роботу ведемо одночасно по всьому формату, не зосереджуючись на окремому предметі. Задля чистоти роботи не змішуємо більше трьох кольорів, користуємось декількома пензлями та правильно і своєчасно очищаємо їх від фарби. Для змішування фарб на палітрі використовуємо мастихін.

Під час роботи над натюрмортом ми користуємося засобами вираження декоративного живопису: стилізація, часткова відмова від достовірності форм, узагальнення, характерні яскраво виражені мазки по всій поверхні роботи.

Отже, при виконанні творчої роботи ми визначились з темою та технікою майбутнього твору. Далі створили постановку та перейшли до

ескізів та начерків майбутньої роботи. Після цього ми виконали декілька невеликих етюдів, які допомогли нам створити загальне враження від майбутньої роботи та попередити помилки. Після остаточного визначення формату та ракурсу було почато роботу над натюрмортом. Під час роботи ми використали виражальні засоби декоративного мистецтва, такі як: стилізація, узагальнення, спрощення форм та ін. Це все допомогло нам вдало впоратися з завданнями створення декоративного натюрморту в техніці олійного живопису.

Таким чином, етапами роботи можна вважати наступні:

1. Вибір теми, створення задуму, обговорення особливостей майбутньої роботи.
2. Створення постановки натюрморту, підбір предметів згідно задуму.
3. Виконання композиційних начерків та етюдів.
4. Перенесення узгодженого ескізу на полотно, виконання підмальовку.
5. Виконання натюрморту характерними мазками.
6. Деталізація та узагальнення, аналіз роботи.

ВИСНОВКИ

Таким чином, у ході виконання роботи нами були досягнуті такі цілі:

1. При опрацюванні літератури з історії розвитку натюрморту, ми дослідили, що історія розвитку натюрморту веде в далеке минуле. Ще візантійські майстри зверталися до жанру, проте їх роботи були досить спрощеними та узагальненими. З візантійського жанр перейшов в давньоруський, а саме в іконопис. У XV-XVI столітті художники вперше почали звертатися до натуралістичного виконання зображуваних предметів. Розквіту натюрморт набуває у XVII столітті у голландському та фламандському живописі. В цей час працюють такі художники, як Х. Рембрант, Ф. Сурбаран, А. Переду, М. Кампидольо, Дж. Рекко, Е. Баскеніс та ін. XX столітті визначилось творчістю П.Сезанна, П. Пікассо і Ж. Брака та ін. Український натюрморт набуває свого значення у XX-на початку XXI століття, який характеризується на філософії та пластиці предметів, що зображаються. До жанру звертаються художники: Ф.Кричевський, О.Мурашко, А. Ерделі, А.Петрицько, О. Шовкуненко, М. Глущенко та ін.

2. Наступним завданням було визначення особливостей технології олійного живопису. До складу олійних фарб входять порошкоподібний пігмент та олія, завдяки чому шар фарб потребує довготривалого висихання. Полотно при роботі з олійними фарбами потребує спеціальної підготовки. Це натягнення полотна на дерев'яний підрамник

обраного розміру, проклеювання поверхні та ґрунтовки. Фарби змішуються на спеціальній дощечці – палітрі. Для змішування зазвичай використовують спеціальний шпатель – мастихін. При роботі використовується спеціальний розчинник або ляна олія, водою фарби не розчиняються. Для нанесення фарб на полотно використовуються пензлі, вони мають різний ворс: щетина, колонок або синтетичні та мають різну форму та розмір. Живопис олійними фарбами є досить складним та потребує спеціальної підготовки, при недотриманні основних вимог шар фарби може бути зіпсований.

3. У ході виконання роботи нами було досліджено поняття художнього образу. Це є базове поняття у образотворчому мистецтві, яке визначається створенням і відображенням дійсності у ході виконання мистецького твору. При роботі над картиною художник обдумує, аналізує, створює начерки, ескізи – ці дії визначаються початком створення образу. Художня образність створюється за допомогою засобів виразності: колір, мазок, лінія, пляма, колірний і світловий контраст. У ході виконання декоративного натюрморту для створення художнього образу були визначені основні характеристики жанру: спрощенні форм, стилізація, зіставлення яскравих колірних плям, застосуванні символізму, абстракції, використанні пластики, фактури та характерних мазків фарбами. Варто зазначити, що основною метою декоративності є показ емоційності у творі з відмовленням від точної передачі зображення.

4. Для створення творчої частини роботи нами було обрано осінню композицію, яку ми визначились виконати зі зверненням до декоративного натюрморту. У ході виконання творчої роботи зверталися до таких виражальних засобів декоративного живопису: стилізація, часткова відмова від достовірності форм, узагальнення, характерні яскраво виражені мазки по всій поверхні роботи. Під час роботи ми визначили такі етапи:

1. Вибір теми, створення задуму, обговорення особливостей майбутньої роботи.
2. Створення постановки натюрморту, підбір предметів згідно задуму.
3. Виконання композиційних начерків та етюдів.
4. Перенесення узгодженого ескізу на полотно, виконання підмальовку.
5. Виконання натюрморту характерними мазками.
6. Деталізація та узагальнення, аналіз роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Жердзицький В. Е. Про можливості натюрморту/ В. Е. Жердзицький // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. - 2010. - № 1. - С. 112-114. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2010_1_28 (дата звернення 05.10.2023)
2. Зорко А. Є. Натюрморт у класичному живописі та академічній художній освіті / А. Є. Зорко // Вісник КНУКіМ. Серія : Мистецтвознавство. - 2011. - Вип. 25. - С. 36-43. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknukim_myst_2011_25_6 (дата звернення 09.09.2023)
3. Зіневич В. М. Сучасний український натюрморт: пошуки нової предметності / В. М. Зіневич // Соціально-гуманітарний вісник. - 2018. - Вип. 20-21. - С. 133-134. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sochumj_2018_20-21_41 (дата звернення 15.10.2023)
4. Кіплик Д.І. Техніка живопису /Д.І. Кіплик. – М.: Сварог и К, 2002. –503 с.
5. Моїсєєв А. А. Художній образ в тематичній композиції. [Текст] /А.А.Моїсєєв // Матеріали науково-теоретичної конференції студентів, аспірантів і викладачів (студентські роботи). Факультет Образотворчого мистецтва і народних ремесл. – М., ООО «Діона», 2008. – С. 34-36.

6. Натюрморт – особливості та історія жанру. – URL: <https://ukrburshtyn.com/ua/blog/natyurmort-osobennosti-i-istoriya-zhanra.html> (дата звернення: 09.10.2023)
7. Орлова Т., Шинкарук В. Філософський енциклопедичний словник. Київ: Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України, 2002. 702 с.
8. Пасічний А. Образотворче мистецтво: енцикл. ілюстр. словник-довідник / упоряд. Київ: Факт, 2007. 574 с.
8. Стилізація - це що таке? Стилізація в мистецтві – URL: <https://uaeu.top/rozvahy/stilizatsiya-tse-shcho-take-stilizatsiya-v-mistetstvi.html> (дата звернення 25.10.2023)

ДОДАТКИ

Додаток А

Іл.1.1. Рембрандт «Саскія в образі Флори», 1634р.

Іл.1.2. Караваджо «Корзина з фруктами», 1596р.

Іл.1.3. П.П.Бонци «Натюрморт з фруктами та лозою», 1620р.

Іл.1.4. Ф.Кричевський «Портрет Л.Я.Старицької у зеленій сукні»,
1906-1907р.

Іл.1.5. Ф.Кричевський «Наречена», 1910р.

Іл.1.6. О. Мурашко «Похорон кошового», 1900р.

Іл.1.7. О.Мурашко «Жінка з настурціями», 1918р.

Іл.1.8. А. Ерделі «Натюрморт з яблуками, квітами і дзеркалом», 1950-ті р.

Іл.1.9. О. Шовкуненко «Півонії та ромашки», 1950р.

Іл.1.10. М.Примаченко «Квіти вирости біля четвертого блоку», 1990р.

Іл.1.11. І.Марчук «Сад спокуси», 1996р.